

РЕЙ БРЕДЪРИ ДА, ЩЕ СЕ СРЕЩНЕМ КРАЙ РЕКАТА

Превод от английски: Венцислав Божилов, 2008

chitanka.info

В девет без една трябваше да върне дървения индианец в тютюневия мрак и да завърти ключа в ключалката. Но той се бавеше — толкова много изгубени мъже минаваха наблизо, без определена цел и посока. Някои случайно плъзгаха погледи по племенните пури в техните спретнати кафяви кутии, после вдигаха очи, изненадани от това къде се намират, и казаха уклончиво:

— Добра вечер, Чарли.

— Добра да е — отвръщаше Чарли Мур.

Някои си тръгваха с празни ръце, други пъхаха в уста евтина пура, без да я палят.

И тъй, стана девет и половина вечерта, когато Чарли Мур в крайна сметка докосна лакътя на дървения индианец, сякаш не искаше да нарушава покоя на приятел. Внимателно премести дивака вътре, за да влезе в ролята на нощен пазач. В сенките изрязаното лице гледаше сурово и сляпо към вратата.

— Е, вожде, какво виждаш?

Чарли проследи мълчаливия поглед оттатък шосето, минаващо през самия център на живота им.

Като орди скакалци колите се носеха по пътя от Лос Анджелис. На това място раздражено намаляваха скоростта до трийсет мили в час. Пълзяха към северния край на градчето покрай трийсетината магазини и магазинчета и превърнатите в бензиностанции стари конюшни. После отново вдигаха осемдесет и се понасяха като фурии към Сан Франциско, за да му преподават насилие.

Чарли тихо изсумтя.

Един мъж мина наблизо и го видя да стои до мълчаливия си дървен приятел.

— Последна вечер, а? — подхвърли той и изчезна.

Последна вечер.

Ето. Някой се бе осмелил да го каже на глас.

Чарли се обърна, изгаси лампите, заключи вратата и замръзна на тротоара.

Вдигна поглед като хипнотизиран към старото шосе, което се носеше покрай него с ветрове, миришеци на милиарди отминали години. Ослепителни фарове приближаваха, разсипаха мрака и се отдалечаваха с червени светлинки като ята малки ярки рибки,

стрелкаци се в дирите на акули или скитащи китове. Светлинките се смаляваха в далечината и изчезваха сред черните хълмове.

Излезе от унеса си и бавно тръгна през градчето си. Часовникът на клуба отброи десет без четвърт и продължи да отмерва времето, а той продължаваше да върви и бе отначало изумен, а после не чак толкова от факта, че всеки магазин е отворен много след работното време и на всяка врата стои неподвижно мъж или жена — и той самият до неотдавна бе стоял така до храбрия си индианец, прикован на място от така обсъжданото и страховито бъдеще, превърнало се изведнъж в Тук, Сега и Довечера.

Препараторът Фред Фъргюсън, главата на семейството диви сови и паникьосания елен, замръзнал завинаги във витрината му, заговори в мрака.

— Направо да не повярваш, нали?

И продължи, без да очаква отговор:

— Все си мисля — просто не може да бъде. Утре шосето умира и ние умираме с него.

— Е, няма да е чак толкова зле — отвърна Чарли.

Фъргюсън го изгледа смаяно.

— Чакай малко. Нима преди две години не викаше наляво и надясно, искаше да взривяваш градския съвет, да застреляш изпълнителите, да отвлечеш бетонобъркачките и булдозерите, когато започнаха новата магистрала на триста метра западно оттук? Какво искаш да кажеш с това „няма да е чак толкова зле“? Ще бъде, и ти самият го знаеш много добре!

— Знам го — призна си най-накрая Чарли Мур.

Фъргюсън се замисли върху късото разстояние.

— Нищо и никакви триста метра. Ей го къде е. Градчето ни е широко сто, което прави горе-долу още два пъти по толкова до новата магистрала. Двеста метра до хората, на които им трябват гайки, болтове и бои за стени. Двеста метра до веселящите, успели да убият в планината елен или поне котка и нуждаещи се от услугите на най-добрия препарат по крайбрежието. Двеста метра до дамите, нуждаещи се от аспириин... — Погледна към аптеката. — От нова прическа. — Посочи с очи стълба на червени ивици пред витрината надолу по улицата. — От ягодов сироп. — Кимна към сладкарницата. — И какво ли не още.

Довършиха мълчаливо списъка, като гледаха различните магазинчета, магазини, безистени.

— Може пък да не е чак толкова късно.

— Късно ли, Чарли? По дяволите. Бетонът е забъркан, изсипан и втвърден. Утре сутринта ще махнат преградите от двата края на новия път. Губернаторът ще пререже лентата от първата кола. После... добре де, първата седмица хората ще си спомнят Оук Лейн. Втората — не чак толкова. А след месец? Ще бъдем петънце стара боя отдясно, ако карат на север, или отляво, ако карат на юг. Ето го Оук Лейн! Помниш ли го? Град-призрак. Опа! Подминахме го.

Чарли изчака сърцето му да отброи два-три удара.

— Фред... ти какво ще правиш?

— Ще остана още малко. Ще препарирам няколко птици за момчетата. После ще запаля трошката и ще тръгна по новата супермагистрала наникъде. Или накъдето и да е. И така... сбогом, Чарли Мур.

— Лека нощ, Фред. Дано успееш да заспиш.

— Какво? И да изпусна Новата година насред юли?

Чарли продължи нататък и гласът затихна зад него. Стигна до бръснарницата: трима мъже се бяха настанили на столовете и около тях обикаляха усърдни майстори. Минаващите автомобили хвърляха ярки отблясъци по витрината. Хората вътре сякаш бяха потънали под порой огромни светулки.

Чарли влезе. Всички го погледнаха.

— Някой да има някакви идеи?

— Прогресът, Чарли — каза Франк Марино, като продължаваше да реши и реже, — е идея, която не можеш да спреш с друга идея. Предлагам да измъкнем цялото скапано градче от земята, да го пренесем и да го заковем край новия път.

— Миналата година пресметнахме колко ще струва. Четирийсетина магазинчета по три хиляди долара средно, за да бъдат замъкнати на някакви си триста метра на запад.

— И край с великия план — промърмори някой под горещата кърпа, погребан под необоримите факти.

— Един свестен ураган също би свършил работа, при това безплатно.

Всички се засмяха тихо.

— Би трябвало да го отпразнуваме — каза мъжът под горещата кърпа. Надигна се, махна кърпата и се оказа Ханк Съмърс, бакалинът. — Да пийнем по чашка и да се чудим къде ли ще ни е отвяло догодина по това време.

— Не се борихме достатъчно — рече Чарли. — Трябваше да скочим още от самото начало.

— По дяволите. — Франк кльцна един малък кичур от голямо косматото ухо. — Времената се менят и няма начин някой да не пострада. Този месец и тази година е наш ред. Следващия път *ние* ще поискаме нещо и някой друг ще бъде настъпен. И всичко това в името на Стани и Върви. Виж какво, Чарли, събери бойна група. Минирайте новата магистрала. Само внимавайте. Гледай да не попаднеш под гумите на някой камион с лайна за Салинас.

Още смях, но този път по-кратък.

— Вижте — каза Ханк Съмърс и всички погледнаха. Говореше на собственото си оплюто от мухи отражение в древното огледало, сякаш се опитваше да пробута логиката си на близнака си. — Живяхме тук трийсет години — вие, аз, всички. Няма да умрем, ако се наложи да се пренесем някъде. Господи, та не сме пуснали кой знае какви корени тук. Време е за дипломиране. Поредното училище-мъчилище ни изхвърля без извинения и благодарности. Аз лично съм готов. А *ти*, Чарли?

— И аз — обади се Франк Марино. — В понеделник в шест сутринта товаря бръснарницата в ремаркетото и политам след клиентите с деветдесет мили в час!

Смехът прозвуча като последен за деня, така че Чарли се обърна и отново закрочи отнесено по улицата.

Магазините продължаваха да са отворени, светлините бяха включени, вратите зееха, сякаш собствениците не искаха да се прибират — поне докато продължаваше да тече покрай тях тази река от хора, метал, светлина, проблясъци и звуци. Бяха така свикнали с нея, че не можеха да повярват, че предстои сух сезон.

Чарли се мотаеше, спираше тук-там, изпи шоколадов коктейл в млечния бар на ъгъла, купи си ненужни канцеларски принадлежности от магазинчето с тихо шепнещия дървен вентилатор на тавана. Шляеше се като престъпник, крадеше гледки. Спираше на алеите, където в съботните следобеди цигани продаваха вратовръзки или

търговци на кухненски прибори разтваряха куфарните си светове с надеждата да уловят някой заблуден купувач. Накрая стигна бензиностанцията. Пит Бриц бе слязъл в канала и човъркаше из вътрешностите на мъртвия и безмълвен форд модел 1947.

В десет, сякаш се бяха наговорили, всички светлини на магазинчетата угаснаха и всички хора тръгнаха към домовете си. Чарли бе сред тях.

Догони Ханк Съмърс, чието лице бе все още розово от бръсненето, от което нямаше нужда. Известно време крачеха мълчаливо покрай къщите. Сякаш цялото население на градчето седеше на верандите, пушеше, плетеше, люлееше се в столове или си вееше с ветрила, за да прогони несъществуваща жега.

Изведнъж Ханк се разсмя на някаква своя мисъл. След няколко крачки реши да я обнародва.

*Да, ще се срещнем край реката.
Край реката, край реката.
Да, ще се срещнем край реката,
течаща пред Божия трон.*

Чарли кимна.

— Първа баптистка църква, когато бях на дванайсет.

— Бог дал, Пътно строителство взело — сухо рече Ханк. — Шантава работа. Никога не съм се замислял, че градът — това са хората. Седях под горещата кърпа и си мислех — какво толкова означава това място за мен? Избръснат, имах отговор. Ръс Нюел, поправящ карбуратор в сервиз „Нощна сова“? Да. Али Мей Симпсън...

Млъкна смутено.

Али Мей Симпсън... Чарли продължи мислено списъка. Али Мей къдри стариците в еркера на своя салон „Мода“... Доктор Найт нарежда шишенца с лекарства във витрината на аптеката... железарията под яркото лятно слънце и Клинт Симпсън, сортиращ милиони искри и отблясъци по месинг, сребро и злато, всички пирони, кукички, копчета, триони, чукове, медна тел и алуминиево фолио, сякаш са пребъркали джобовете на хиляди момчета за хиляди години... и накрая...

...И накрая собственото му магазинче — топло, тъмно, кафяво, уютно, ухаещо като бърлогата на мечка-пушач... изпълнено с влажните аромати на цели фамилии разнокалибрени пури, вносни цигари, енфие, чакащо само да бъде смръкнато и да взриви въздуха...

Махнеш ли всичко това, оставаш без нищо. Да де, постройките са си тук. Всеки може да скове няколко дъски на кръст и да нарисува табела, обясняваща какво има вътре. Но именно хората вътре са онова, което има значение.

Ханк изплува от собствените си дълги мисли.

— Тъжно ми е. Искам да накарам всички отново да си отворят магазините и да видя кой какво прави вътре. Защо не съм се заглеждал през всички тези години? Дявол да го вземе. Какво ти се струпа на главата, Ханк Съмърс. Има друг Оук Лейн нагоре или надолу по пътя и хората се занимават със същото, с което и тук. Където и да се озова, следващия път ще се оглеждам повече, кълна се в Бог. Сбогом, Чарли.

— Върви по дяволите с това сбогом.

— Добре де, лека нощ тогава.

И Ханк си отиде, и Чарли се прибра у дома, и Клара го чакаше на вратата с чаша ледена вода.

— Да поседнем малко навън?

— Като всички останали ли? Защо не?

Седнаха на тъмната веранда в дървената люлка на вериги и се загледаха как шосето пламва и угасва, пламва и угасва с пристигащите предни фарове и отдалечаващите се гневни червени светлинки, подобни на въглени от огромен мангал, пръснат в полята.

Чарли бавно отпиваше от водата и си мислеше. Навремето не можеше да видиш как умират пътища. Да, усещаш как пътят постепенно угасва, когато лежиш нощем в леглото си, може би усещаш някакъв намек, някакво побутване, някакво предчувствие, че пътят си отива. Но са нужни години и години, за да се превърне в пращен призрак и вместо него да оживее друг. Такива бяха нещата — пристигаха бавно и си отиваха бавно. Винаги е било така.

Било е. Вече не. Сега всичко завършва за няколко часа.

Сепна се.

Затърси в себе си и откри нещо ново.

— Вече не съм бесен.

— Добре — каза жена му.

Полюляха се малко, две половинки на едно цяло.

— Господи, известно време място не си намирах.

— Спомням си — каза тя.

— А сега си мисля, ами... — Гласът му бе съвсем тих, сякаш говореше преди всичко на себе си. — Милиони коли минават оттук всяка година. Харесва ни или не ни харесва, но пътят просто не е достатъчно широк, забавяме света с това старо шосе и градче. Светът казва, че иска да продължава. И ето че на един изстрел разстояние ще минават не един, а два милиона коли, тръгнали да вършат онова, което им се струва важно. Все тая дали е наистина важно, или не — хората си *мислят*, че е, и точно това има значение. Ако наистина бяхме разбрали какво предстои, ако го бяхме разгледали от всички страни, сами щяхме да вземем парния чук, да размажем градчето и да кажем — карайте направо, а не да ги принуждаваме да прокарват проклетата магистрала през детелината. Така градчето умира мъчно, като повесено на кука в месарницата, вместо да бъде хвърлено от скалата. Виж ти, виж ти. — Запали лулата си и пусна огромни кълба дим, в които да може да търси минали грешки и настоящи откровения. — Но тъй като сме хора, сигурно не бихме могли да постъпим иначе...

Чуха часовника на аптеката да отмерва единайсет, после часовникът на клуба отброи единайсет и половина, а в дванайсет двамата лежаха в тъмната спалня и всеки четеше мислите си в тавана.

— Дипломиране.

— Какво?

— Ханк Съмърс го каза, и е съвсем прав. Цялата седмица имам чувството, че завършвам училище. Помня как се чувствах, колко ме беше страх, как бях готов да ревна и как си обещах да живея до последния момент, докато не получа дипломата си — Бог знае какво ме чакаше на следващия ден. Безработица. Депресия. Война. А после денят най-сетне дойде, а аз си бях все още цял, слава Богу, и нещата започваха отначало, играта продължава... и, дявол да го вземе, всичко в крайна сметка бе за добро. Така че това си е ново дипломиране, точно както каза Ханк. И аз съм последният, който ще се съмнява.

— Чуваш ли? — много по-късно каза жена му.

Реката от метал минаваше през градчето — сега по-спокойна, но продължаваща да приижда и да отминава с древната миризма на приливи и черни нефтени морета. И върху тавана над тяхното легло-

гроб проблясваха светлинки, сякаш корабчета се носеха нагоре и надолу по течението, а очите им бавно се затваряха и дишането им се сливаше с равномерния тон на приливите и отливите... и накрая заспаха.

Първите лъчи на слънцето завариха половината легло празно.

Клара се надигна разтревожено.

Чарли нямаше навика да излиза толкова рано.

После я уплаши нещо друго. Седна и се заслуша, без да може да определи какво изведнъж я е накарало да се разтрепери. Преди да разбере причината, чу стъпки.

Идваха някъде отдалеч и мина доста време, преди да изкачат стъпалата на верандата. После настъпи тишина. Чу Чарли да стои дълго в гостната.

— Чарли? Къде беше?

Той влезе в полутъмната още стая и седна на леглото до нея.

— Разходих се на миля нагоре по брега и се върнах. Чак до дървените прегради, където започва новата магистрала. Реших, че не ми остава нищо друго, освен да участвам в това проклето нещо.

— Значи шосето е открито?

— Открито и работещо. Не забелязваш ли?

— Да. — Тя бавно се надигна, наклони глава, затвори очи и се заслуша. — Това значи било. Ето какво не ми даваше мира. Старият път. *Наистина* е мъртъв.

Вслушваха се в тишината отвън. Старото шосе бе пусто и сухо като речно корито в едно странно лято, което нямаше да има край. За една нощ реката наистина се бе изместила и бе променила течението си. Сега единствено дърветата шумоляха на вятъра и птиците започваха да пеят сутрешния си химн точно преди слънцето да надникне иззад хълмовете.

— По-тихо.

Отново се заслушаха.

И ето че някъде далеч, на двеста и петдесет или триста метра оттук през поляната, по-близо до морето, се чуваше старият познат, но сега приглушен звук — реката бе сменила коритото си, но продължаваше и никога нямаше да спре да тече през земите далеч на север и на юг в дрезгавата светлина. А още по-отдалеч се чуваше

истинската вода, морето, което сякаш привличаше реката по-близо до себе си...

Чарли Мур и жена му поседяха още малко така, заслушани в неясния звук на реката в далечината.

— Фред Фъргюсън мина преди зазоряване — каза Чарли с тон, който сякаш вече си спомняше Миналото. — Маса народ. Представители от Пътното и тъй нататък. Всички се бутаха да видят. А Фред просто отиде и хвана единия край. Аз хванах другия. Заедно преместихме едната преграда. После се отдръпнахме... и пуснахме колите.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.